

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Ratio dubitandi proponitur, & varii dicendi modi referuntur, ac
refelluntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

tra verò relationes creatæ accidentales sunt, & à substantia seu subiecto cui insunt realiter distinctæ, juxta probabiliorē sententiā; nec ad esse illius trahuntur, sed habent existentiam sibi propriam, distinctam ab existentia substantiæ. quare licet ex relatione creatæ & substantia unum per se resultare non possit, bene tamen ex relatione divina, & essentia.

ARTICULUS III.

Quomodo persona Patris per relationem constituitur, & ab aliis distingui possit?

§. I.

Ratio dubitandi proponitur, & varii dicendi modi referuntur, ac reselluntur.

25 **R**atio dubitandi, eaque gravissima, est, quia Pater pro priori ad generationem supponitur constitutus in esse personæ, cum persona prius sit quam operetur. Sed paternitas non convenit Patri pro priori ad generationem, sed subsequitur ad illam; ut enim docet Philosophus 5. Metaph. text. 2. generatio est paternitatis fundamentum. Ergo per paternitatem non constituitur in ratione personæ.

Confirmatur, & urgetur magis hæc ratio. Quod subsequitur ad aliquid, non constituit, sed supponens personam, non potest ipsum constituit in ratione personæ. Atqui paternitas subsequitur ad generationem, cum fundetur supra illam; generatio autem non constituit, sed supponit constitutam personam Patris, quippe cum rei constitutio ad actionem supponatur: Ergo paternitas non constituit, sed supponit constitutum Patrem in ratione personæ.

26 Hoc argumentum Theologorum ingenia diu exercuit, & illos in diversa placita, variisque dicendi modos obire cœgit. In primis Vazquez disp. 159, cap. 5. & sequentibus, difficultatis pondere oppressus, illique succumbens, fatetur hoc argumentum convincere, Patrem non constitui in ratione personæ per paternitatem: ut de ibidem docet, formam constitutivam illius esse innascibilitatem, seu rationē fontalis principii.

27 Sed hæc responsio & doctrina cæteris Theologis displicet, & aperitissimè contrariatur D. Thomæ 1. ad Annibaldum dist. 27. qu. 1. art. 3. ad 2. ubi ait quod ratio ingeni præsupponit paternitatem. Et hęc art. 3. ad 3. docet quod innascibilitas non constituit, nec distinguit personam Patris: Hoc enim, inquit, esse non potest, cum ingenium nihil ponat, sed negativè dicatur.

28 Respondet Vazquez. Quod licet innascibilitas negatione explicetur, non tamen in negatione, sed in positivo consistit.

Sed contra: Vel illud positivum est aliquid absolutum, vel respectivum. Si primum dicatur, sequitur personam Patris per aliquid absolutum constitui, quod negat Vazquez. Si secundum, erit ipsa relatio paternitatis: in Patre enim non est alia relatio quam paternitas, vel spiritatio.

29 Respondet Vazquez, illud positivum esse relationem, non realem, sed rationis: cum enim, inquit, constitutio divinarum personarum non realis, sed rationis sit, per relationem rationis fieri potest.

Hæc tamen responsio facile potest confutari.

A Nam licet constitutio personæ divinæ non sit realis sed rationis, ex defectu distinctionis realitatis & constitutum, constitutum tamen reale est: sicut constitutio hominis per rationale, non est realis, sed rationis, & tamen constitutum est reale: Ergo quamvis constitutiva solū distinguantur ratione, debent tamen esse realia. nam constitutum reale nequit per aliquid rationis constitui.

Secundus dicendi modus est Alarcon disputuli Vazquis, qui cum illo fatetur, rationem formalem constitutivam Patris non esse paternitatem, sed relationem fontalis seu radicalis principii: vult tamen relationem illam non esse rationis, sed realem, non quidem prædicamentalem (ne plusquam quatuor relationes prædicamentales in Deo cogatur admittere) sed transcendentalem.

Verū hæc sententia, seu potius modus explicandi sententiam Vazquis, est omnino improbabilis. Nam ex eo probant Theologi, personas divinas relationibus constitui, & non modis absolutis: quia juxta commune axioma, *In Divina omnia sunt idem, ubi relationis oppositio non obstat*: Atqui hoc axioma nequit intelligi de oppositione relativa transcendentali, sed tantum de prædicamentali: Ergo vel asserendum est illud argumentum esse inefficax (quo admissio, totum robur illius sententiæ evanescit) vel dicendum, nullam personam relatione transcendentali constitui. Minor, in qua solū sita est difficultas, ostenditur primò. Axioma illud semper intellectum est de oppositione relativa, prædicamento relationis propria: Sed sola oppositio relativa prædicamentalis, propria est prædicamento relationis; transcendentalis autem alijs prædicamentis convenit, sicut & ipsa relatio transcendentalis per omnium entium genera divagatur: Ergo non potest intelligi de oppositione relativa transcendentali, sed solū de prædicamentali.

D Secundò, illa quæ in creatis opponuntur relativè solū transcendentally, translata in Deum non retinent realem oppositionem, ut ostenditur in actione & principio, potentia et objecto, natura et proprietatibus: hæc enim in creatis opponuntur relativè transcendentally, quia ad deum ad principium transcendentally referunt, et similitè potentia ad objectum, et proprietates ad naturam à qua dimanant; et tamen quia non constituuntur per respectum prædicamentalem, actio et principium in Deo; non opponuntur realiter transcendentally, nec potentia cum objecto, nec proprietates cum natura divina: Ergo idem quod prius.

E Tertio, Axioma illud ab omnibus intelligitur de relativa oppositione, proveniente à relatione quæ verè et proprie relatio est: At relatio transcendentalis non est verè et proprie relatio, sed aliquid absolutum: Ergo non intelligitur de oppositione relativa transcendentali, sed de prædicamentali.

Ex quo ulterius modus ille dicendi Alarcon impugnari potest ex illo enim sequitur personam Patris per aliquid absolutum constitui: quod ille non admittit, et repugnat communi Theologorum sententiæ. Sequela patet: relatio enim transcendentalis non est vera et propria relatio, sed aliquid absolutum ab aliquo extrinseco dependens, et illud connotans; ut communiter docent Philosophi, et patet in potentis et habitibus, que

que per transcendentalem ordinem ad obiectum constituntur, & tamen sunt accidentia absoluta, & non relativa: Ergo si persona Patris relatione transcendentali constituitur, sequitur illam non per relationem, sed per aliquid absolutum constitui.

Hinc confutata manet aliquorum sententia, qui docent paternitatem in Divinis esse relationem solum transcendentalem, & ideo illam non supponere generationem; nec in ea fundari, si supponere generationem; quia relatio prædicatur paternitatem creatam, quia relatio prædicamentalis est. Si enim divina paternitas esset relatio solum transcendentalis, non esset vera & propria relatio, sed quid absolutum; & ita Pater non aliquid absolutum in ratione personæ conprehenderetur: Consequens est falsum, ut supra ostendimus. Ergo paternitas divina non est, nec dici debet relatio transcendentalis, sed prædicamentalis. Est, inquam, sive dicitur prædicamentalis, non quod sit in prædicamento relationis, sed quia esset in illo, si non esset actus purus; vel quia cum relatione creata prædicamentali convenit in respiciendo terminum ut purum terminum: licet enim respiciat filium ut productum, quia tamen talis productio est sine causalitate & dependentia, non obstat quin illum ut terminum purum respiciat. Unde inter relationes divinas & creatas notabile intercedit discriminem: nam in creatis non datur productio sine dependentia; si vero si relatio creata respiceret terminum ut productum, illum ut se dependentem, & per consequens, non ut purum terminum respiceret: in Divinis vero productio absque dependentia invenitur, ex quo fit, quod paternitas divina Filium ut purum terminum respiciat, quamvis ad illum ut à Patre productum terminetur.

Quartus modus dicendi est nostri Herrera, in manuscriptis ad istam quætionem, ubi docet quod licet paternitas creata supponat generationem, quia accidens est, non tamen divina, quia est substantialis & subsistens, unde ista proportio ad generationem in Patre intelligi potest, etiam sub conceptu & munere referendi. Videatur hæc doctrina habere fundamentum in D. Thoma: nam hic art. 2. ad 4. docet, quod relatio præsupponit distinctionem suppositoium, quando est accidens: si vero subsistens sit, non supponit, sed secum deferret suppositoium distinctionem. Et in 1. dist. 27. quæst. 1. art. 2. sic ait: *Ipsa relatio potest tripliciter considerari, vel in quantum est relatio absoluta; & ex hoc non habet quod præcedat operationem; imò magis quod sequatur; vel in quantum est relatio divina, quæ est constitutus personam, & est ipsa persona subsistens; & sic præcedit secundum intellectum operationem; vel in quantum est ipsa operatio personalis, & sic sequitur secundum intellectum, & idem.* Quibus verbis satis videtur ianueri, quod paternitas divina, quamvis ex conceptu relationis sit sic operationem sequatur; quia tamen divina, substantialis, & subsistens est, etiam sub expresso relationis conceptu, generationi præsupponitur.

Sed nec placet modus iste dicendi: licet enim ex eo quod paternitas divina non sit accidens, sed substantia, habeat quod non supponat generationem accidentalem, sicut paternitas creata, vel ad summum quod sub conceptu subsistentis & formæ hypostaticæ ad generationem præintelligatur, non tamen quod generationem substantialem non præsupponat, & ad illam, sub conceptu & munere referendi, non sublequatur. Suppono ex D. Thoma hic art. 4. in corp. distinctio-

A qui in paternitate rationem relationis, & rationem formæ hypostaticæ, & sub priori consideratione generationem supponere, ac super illam fundari, sub alia vero generationem præcedere, & personam constituere. Quod etiam docuerat S. Doctor supra quæst. 29. art. 4. ad 1. quæst. 9. de potentia art. 4. & quæst. 10. art. 3. Nec contrarium docet locis in favorem Herrera adductis, sed solum statuit discrimen inter paternitatem creatam & divinam, consistens in hoc, quod creata sub omni conceptu generationem supponat; divina vero sub uno conceptu supponat generationem, & sub alio illam præcedat, ut infra explicabimus.

Ad do, quod ex illa sententia sequitur, dato per impossibile, quod prima persona Trinitatis non generaret secundam, fore nihilominus Patrem. Sed hoc absurdum est, eo quod implicet concipi patrem non gerentem filium, cum pater sit filii pater: Ergo, &c. Sequela probatur: Nam juxta hunc modum dicendi, paternitas divina non fundatur in generatione, nec illam supponit sub aliquo sui conceptu, sed ad illam adæquatè præsupponitur: Atqui prius, in quantum prius, non dependet à posteriori, manetque, illo per impossibile ablato, sicut per impossibile voluntate ablata, intellectus remaneret, quia intellectus voluntatem præcedit: Ergo ex illa sententia sequitur, filio per impossibile ablato, vel à prima persona non genito, adhuc remansurum Patrem nedum in esse personæ, sed etiam in esse Patris.

Confirmatur & magis urgetur hæc ratio. Quia absoluta in Deo sunt priora notionalibus & proprietatibus relativis, ideo istis per impossibile ablatis, adhuc absoluta remaneret: Ergo si paternitas adæquatè sumpta, est prior generatione filii, hæc per impossibile ablata, paternitas divina, & pater in esse Patris remaneret.

Confirmatur amplius: Id dicitur remansurum alio per impossibile ablato, quod hoc non intellectus intelligitur: Sed eo ipso quod paternitas, sumpta adæquatè, præcedat generationem filii, intelligitur paternitas, non intellectus generatione: Ergo eo ipso concedendum est mansuram paternitatem, ablata per impossibile generatione.

Denique alii docent paternitatem, ut est subsistens substantiæ absolutæ essentiæ, constituere personam Patris, & prout sic non sequi, sed antecedere generationem; sub conceptu vero explicito & differentiali relationis, supra generationem fundari, & Patrem in esse personæ constitutum supponere. Pro qua sententia referuntur Durandus, Capreolus, & Ferratiensis. Sed illa, cujuscumque Authoris sit, confutata manet ex dictis supra disp. 5. ubi ostendimus personas divinas non posse constitui in ratione personæ per substantiam absolutam, sed solum per relativam, quæ sola potest fundare, seu præstare incommunicabilitatem, & distinctionem in personis divinis.

§. II.

Vera solutio propositæ difficultatis.

Hi ergo modis dicendi relictis, vera propositæ difficultatis solutio sumitur ex D. Thoma hic art. 4. & aliis locis supra citatis, ubi docet, quod paternitas divina dupliciter considerari potest, per modum scilicet relationis, & per modum formæ hypostaticæ: primo modo sumpta